Ауааытәыаса изинқәа Зегьеицырзеиљшу Адекларациа

Алагалажәа

Дызустзаалак, ауаатәыҩсатә таацәара иалахәу иҳатыри, иара иузикәымтхо имоу изинқәеи, ахақәитреи, аиашареи, адунеижәларбжьаратәи атынчреи шьатас ишрымоу хшыҩзышьтра азуа,

иара убас ауасы изинқәа ратәамбареи хырсаа рымтареи, ламыс эмоу дарбанзаалак изымычҳаша агыгшәыгратә хымсаыгашьа акында ауасы дышнанагахьо еилкааны, насгы ауасы иажәеи идунеихәаышышьеи дрықәитны, ашәареи амамзаареи дыдмыргәакуа — адунеи иахьабалак абри асыза аыстазаара аышара ауасы зегь иреиҳау игәыҕрақәа ишыруакыу хшысзышытра азуа,

иара убас, ауааы аџьамыդәеи ахәуреи иаартны дыреамгылар ада царта имамкәа акынза инамгараз, ауааы изинқәа азакуан амчра иамыхьчар ада ъсыхәа шыкам хшыазышьтра азуа,

иара убас ажәларқәа реизызара аизҳазыҕьара ацхыраара шаҳахыу хшыззышьҳра азуа,

иара убас Еиду Амилатқәа Реиекаара иалахәу ажәларқәа ауас ихадароу изинқәеи, ипатуи, ауас ихатара аҳаракыреи, хащеи љҳәыси зинла реикарареи — абарт зегь рахь ирымоу агәрагара рыҧкаҧща акны ишьақәрҕәҕәаны ауаажәларратә еиареи ауас еиҳа ахақәитра иманы иҧстазаара аиҕьтәреи иацхраарц шырыҳбаз хшысзышытра азуа,

иара убас еилахәу аҳәынҭқаррақәеи Еиду Амилаҭқәа Реиекаареи рус еицурала, зегь еицырзеидшу аҳаҭыреиқәдареи ауасытәысса изинқәеи ихадароу ихақәитракәеи рымсалғара иацхраарц ахьырықбаз хшыстра азуа,

иара убас арт азинқәеи ахақәитрақәеи еицеиљшны зегь рзы аилкаареи, рхы иадырπаз абри аус анагʒареи ащак ду шрымоу хшы∉зышьтра азуа

Ассамблеиа Хада

ирыланаҳәоит ауаҩытәыҩса изинқәа Зегьеицырзеиъшу Адекларациа, ажәларқәеи аҳәынҭқаррақәеи зегьы зынагӡара реазыршәо хықәкык аҳасабала иаҳәаъшны, дарбанзаалак ауаҩи, аилазаара иарбан хуҳазаалакгьы абри Адекларациа рхы иархәаны, аѣарадырра алараара амҩала абарҳ азинқәеи аҳақәиҳрақәеи ҳаҳыр рықәҳара иацҳраауа, еиуеиъшым амилаҳтаи, жәларбжьаратәи апрогрессивтә усҳққәа рынагӡарала, иаҳьабалк, Еиду Амилаҳқәа Реиҿкаара иалаҳәу аҳәынҳқаррақәа рыкнеиъш, урҳ рнапаҳака икоу атәылақәа ирықәнҳо ажәларқәагьы еицырзеиъшны ирыдыркыларц, иагьынарыгӡаларц

Ахәҳач 1

Дарбанзаалак ауасы дшоуп ихы дақәитны. Ауаа зегь зинлеи патулеи еикароуп. Урт ирымоуп ахшыси аламыси, дара дарагь аешьеи аешьеи реиды еизыказароуп.

Ахуҳач 2

Дарбанзаалак ауады абри Адекларациа ирыланахәо азинқәеи ахақәитрақәеи зегь имазароуп, милатлеи, хащалеи ըхәыслеи, бызшәалеи, хылшшытралеи, динлеи, маллеи, машуралеи, нхарта тыпулеи дунеихәапшышылеи, цәапшшәахәылеи дызщазкуазаалак.

Иара убас дахьықәнхо атәыла аполитикатә, азинтә, ма Адунеижәларбжьаратәи астатус зеиљшразаалак, уи атәыла хьыљшымзаргь, ма ахатә напхгара амамкуа азәыр инападаkа иkазагь, мамзаргьы да∈акала ахақәиҭра наза амамзаргьы.

Ахатач 3

Дарбанзаалак ауасы ақстазаареи, ахақәитреи, хатала азә диламкыысуа аказаареи рзин имоуп.

Ахәҭач 4

Дарбанзаалак ауасы атәра дҭаргыламзароуп, ма акгьы дақәиҭымкәа еазә инапашака дыкамзароуп; атәреи атәытииреи зеиуахк рылазаалагьы рзиныкам.

Ахәҭаҷ 5

Дарбанзаалак ауасы ирхәацәарара, иргәакра, иахатыр аларкәра, иакәым иақәыршәара залшом.

Ахәҭач б

Дарбанзаалак ауады, тәылас дахыыказаалакгыы азин имоуп иара изинхатара азхаршаларц.

Ахәҭач 7

Азакәан аҿаҧхьа ауаа зегь еикароуп, насгьы еилых камдакәа азин рымоуп азакәан еикараны иахьчаларц. Дарбанзалак ауааы изинқәа реилагара, ма игәы иатахымкәа зинеилагарак иалархәра азакәан иалнамыршозароуп.

Ахәҭач 8

Дарбанзаалак ауасы аконституциа ма азакәан иртаз ихадароу изинқәа анааилагаха азин имоуп иашьашәалоу амчхара змоу амилаттә усзбартала изинқәа реиташьақәыргылара.

Ахәҭач 9

Дарбанзаалак ауады хахәатәыла ирбаандадтәра, иаанкылара, мамзаргыы икәцара калом.

Ахәҭач 10

Дарбанзаалак ауасы, иара изинқәеи уалс идуи еилкаахарцаз, насгыы иара идыртоз ашьауқатә аара татқәыс иамоу ашьақәыргылараз азин имоуп зегыы рзы икоу аикарара ихы иархәаны иус аартны, иашала, ихыырым аусубара иаубартә акатара.

Ахәҭач 11

Дарбанзаалак, ацәгьара ҡаиҗеит ҳәа ахара здырҗаз ауасы, азин имоуп аара змам ҳәа дықұхьазазарц, иду аара азакәанмса инақәыршәаны, иаарту усзбарала еилырганы ишьақәыргылахаанза. Аара здырҗо изақжахароуп закәанла ихы ихьчартә еилы аҳагылазаашьақәа.

Дарбанзаалак ауасы заа икаитахьаз ирахәым уск ма иуальшьа ахынеимыгдаз азы аус датаны иқәзбара калом, аара зхаидырто аус инапы аналакыз амилаттә закәан ма адунеижәларбжьаратәи азин ас еињш икоу аус цәгьоураны иамьхьазозтгы. Насгы еиҳа еицәоу хыырхура дузақәыршәом, ацәгьара аниуаз аамтаз хыырхушьас иказ аампыдрахаз.

Ахәҭач 12

Дарбанзаалак ауады ихатәи итаацәаратә _Фстазаареи хахәатәыла, азакәан иаданамкуа адырхагахара азәгыы азин имам, иара убасгы инхарта тыди, шәкәыла-былышыла имоу аимадарақәа рымазеи, ихьз-идшеи иаҳатыри кыс рықәым. Дызустзаалак абас еидш ианидырхагаха ма ианилакыс аамтаз азакәан дахьчароуп.

Ахәҳач 13

Дарбанзаалак ауа ${\tt G}$ ы ҳәын ${\tt ҳ}$ қаррас дахьы ${\tt k}$ азаалак ${\tt г}$ ьы дах ${\tt ц}$ о-дахьаауеи, иахьааи ${\tt ҳ}$ аххалак и ${\tt ҳ}$ ы ${\tt х}$ алхреи дрыҳөи ${\tt ҳ}$ уп.

Дарбанзаалак ауазы иарбан тәылазаалакгыы, иара итәылагь убрахь иналадан далдны ацареи идсадгыллахь ахынхәреи рзин имоуп.

Ахәтач 14

Дарбанзаалак ауасы иара итәылае дыкеацалан дрымазар, азин имоуп даеа тәым тәылак аеы ахыщаахырта авшаара.

Ари азин хархәара амоуроуп, аполитикатә шакы эмоу ацәгьоура акәымкәа ус даеа цәгьоурак иуызар, мамзаргыы Еиду Амилатқәа Реиекара ахықәкәеи апринципкәеи иреагыло уск иадхәалазар.

Ахәтач 15

Дарбанзаалак ауашы азин имоуп атәылауаш ҳәа ахьз аиура.

Дарбанзаалак ауасы хахратрыла итрылауасра ма итрылауасра арсахразы имоу азин иалхедаара калом.

Axətau 16

Зықара назоу артарацәеи ахаса хәчқәеи цәатышы ахасыла, милатла ма динхатарала хаа тықра камтакуа атаацаара алалара азин рымоуп. Урт атаацаара ианалало аамтазгыы, таацааракны ианеицынхогыы, мамзаргыы еилытуазар азаи занила еикароуп.

Атаацәара алаларазы ашәkәтагалара kалоит атаацәара иалало р∉ыµьагьы иртахны, еиқәшаҳатны еибагозар.

Атаацәара қсабаратәла ауажәларратә еилазаара гәцәс иамоуп, убри акынтә аилазаарагь ақаынтқаррагь атаацәара рыхьчозароуп.

Ахәтач 17

Дарбанзаалак ауасы азин имоуп амазара ихала ма еаџьоукы дрылахәны դшәымара азиуа дыказарц.

Азэымзар азэгьы хахэатэыла имазара имхра калом.

Ахәҳач 18

Дарбанзаалак ауады ихәыцреи, иламыси, идинхатареи дрықәиҭны аказаара азин имоуп; ари азинахь иатанакуеит ауады идинхатареи идунеихәадшышьеи рықсахра ақәитра ахьилшо, азин имоуп иара убасгьы идини идунеихәадшышьеи рымат иулар ихала, ма егьырт ауаа дрылахәны, иаартны, мамзаргьы хаз чыдала, еиуеидшым анцәахатара иацу аритуалтә тасқәеи аусхкқәеи рынагзара.

Ахәҳач 19

Дарбанзаалак ауасы иара идунеихәаљшышьа дақәитуп, насгы ишитахыу уи аарљшра азин имоуп; ари азин иаданакуа-досу иара идунеихәаљшышьа љымкрыда дықәнык-алар илшоит, иара убасгы дарбанзаалак ахәынтқарратә хәаақәа днырымкыло, ишааитаххалак, еиуеиљшым адыррақәеи аидеақәеи рыљшаареи, риуреи, иара излаиманшәалоу амсақәа рыла ауаа рылардәареи илшоит ҳәа ауп.

Ахәҳач 20

Дарбанзаалак ауашы атынчратә еизарақәеи ахеидкылақәеи ахрылархәра азин имоуп.

Азәымзар азәгьы мчыла џьара хеидкылак иалащара калом.

Ахәтач 21

Дарбанзаалак ауасы ихрынткарра напхгара атара ихы алаирхрыр илшоит хатала, мамзаргыы зхы иакриту алхрала иалхыу ахатарнакцра рыла.

Дарбанзаалак ауасы егьырт зегь реидш азин имоуп ихаынткарраф аматуратыр аанкылара.

Ажәлар ргәаҳәара акәхароуп аиҳабыра рымчра шьаҳас иаиуа4 урҳ ргәаҳәара зныҧшуа аамҳа-аамҳала, насгыы еилагарада имҩаҧгоу алхраҳәа роуп. Алхраҳәа мҩаҧысуазароуп зегыы еицырзеиҧшу, еикароу алхратә зинтә шьаҳа инаҳәыршәаны, маӡа бжықирала мамзаргыы ауаҩы ихы даҳәиҳны ибжыы аҳира илзыршо даеа мҩаҳәак азыҧшааны.

Ахәҭач 22

Дарбанзаалак ауаажәларратә еилазаара иалахәу ауа⊲ы ауаажәларратә маншәалара имазарц азы, иара убас иаҳатыр аламыркәреи, ихатара еиара аиуларци рзы ихы иаирхәарц илшоит аекономикеи ауаажәларреи акульутреи рганахь ала имоу азинқәа, амилаттә еазышәарақәеи адунеижәларбжьаратәи аицхыраарақәеи рыбзоурала иарбан ҳәынтқарразаалак ашьақәгылашьеи абеиарақәа иамои зеилыроу инақыршәаны.

Ахәтач 23

Дрбанзаалак ауа⊲ы имоуп аџьеи иара иитахыу аусхк алхреи рзин, насгьы иза⊕дазароуп иусураз иахәтоу атагылазаашьа бзиақәа, усурада даанымхарцаз дзыхьчаша азингьы имазароуп.

Дарбанзаалак ауа $\mathfrak g$ ы, изинқәа $\mathfrak p$ кны $\mathfrak p$

Дарбанзаалак аус зуа ауа $_{\mathbb{B}}$ ы иара ихә $_{\mathbb{B}}$ сы насгы изхаша, ихи и $_{\mathbb{B}}$ сыхаа анимам аам $_{\mathbb{B}}$ са аиура азин имоуп, зны-зынлагы $_{\mathbb{B}}$ сыхаа анимам аам $_{\mathbb{B}}$ сы асоциалта цхыраара иоулароуп.

Дарбанзаалак ауа⊲ы азаанаттә еидгылақәа раыдареи, иара интересқәа рыхьчараз азаанаттә еидгылақәа ралахәхареи азин имоуп.

Axəτau 24

Дарбанзаалк аҧсшьареи, иҧсшьара аамҭа иара ишиҭахыу аиҿкаареи рзин имоуп, иусура мшы аркьаҿреи ауалафахәы зхыршәаауа изаамҭанытәиу аҧсшьара мшқәа риуреи азин абрахь иналаҗаны.

Ахәтач 25

Дарбанзаалак ауасы, ифатә-ижәтә, ишәдатәы, исны-игәара, амедицинатә хыладшреи асоциалтә маншәалареи уҳәа зда дъсыхәа имам зегьы рганахь ала убри еидш адъсҳазаара азин имазароуп иара ихгьы иҳаацәарагь ргәабзиареи рыбзазареи ирыгмыжькуа иныкәигаларц азы, иара убасгьы усурада данаанха, ма данычмазсҳа, ма ааха ҕәҕәа аниоу, данеибаха ма данажә аамҳазы, мамзаргьы иара ихарамкуа ихы изныкәымго даныкала имазароуп ахныкәгараз ацхыраара азин.

Анацәеи ахәыҷқәеи ичыдоу ахылаъшреи ацхыраареи рзин рымоуп. Дарбан хәычызаалакгы, ақаацәараҿы диизаргы, днашъазаргы социалла дыхьчазароуп.

Ахәҭач 26

Дарбанзаалак ауады ащара азин имоуп. Ашара аиура, алагамтатәи абжыратәи ирыдамхаргы, хәыда-сада иказароуп. Алагамтатә щара зда дсыхәа ыкам акакәзароуп. Атехникатә, ма апрофессионалтә шара изтаххалак зегы ироуртә атагылазаашы ыказароуп. Иреиҳау ащарагыы, досу илшара зеидшроу ала, иқәманшәалахо зеидшроу еидш изтаххалак зегы аиура азин рымазароуп.

Атара ауасы ихатара иназаны аеиара иацхраауазароуп, иара убасгыы ауасы изинкееи ихадароу ихакеитракееи рышка икоу ахатыркетара шытнахуазароуп. Атара адунеи ажеларке зегь рыбжыареи, цеатышшеахеылеи, хылтшытралеи динхатаралеи еихшоу ауаа ргетьке рыбжыареи аилибакаареи, анеибачхареи, аисызареи ирыцхраауазароуп, насгыы Еидтоу Амилатке Реиекаара атынчра арбебераразы имсатынаго аусура иацхраауазароуп.

Атаацаа рхаыцқаа рықара мацнащ азин рымоуп рхаыцқаа рзы ейльуп даа щара хкыс ирылухьазо алхра.

Ахәҭаҷ 27

Дарбанзаалак ауасы азин имоуп акультурата погресс аеалархара, аказара гахара инато акашара, ашарадыррата прогресс аеалархара, насгыы уи уасы инато абеиарақаа рхархара.

Дарбанзаалак анаукатә, алитературатә, ма асахьаркыратә усумтақәа арыздаз иусумтақәа рганахь ала имоу ауадышәаратәи аматериалтәи интересқәа рыхьчара азин имоуп .

Дарбанзаалак ауасы абри Адекларациае зызбахә ҳәоу азинқәеи ахақәитрақәеи инагзаны аҧсҳазаараеы аларщәара алзыршаша ауаажәларратәи адунеижәларбжьаратәи еиекаашьақәа рзин имоуп.

Ахәтач 29

Дарбанзаалак ауасы аилазаара асалухьа идуп еиуеилым ауалқаа. Убри аилазаара аснышкоуп иара ихатарагыы инагзаны дымкрыда иахьсиауа.

Абарт азинқәеи ахақәитрақәеи рынагзараан ауасы дъызкуа ҳәа акгыы ыкамзароуп, егыырт ауаа рзинқәеи рхақәитрақәеи иахәтоу аҳатырқәдара роурц азы, насгыы ауасышәара ддак аҳасабала ҳра зланы иқәнаргыло аздаатәқәа рынагаразы, адемократиатә еилазаарае ауаажәларратә еиекаара ашыақәыргылареи азеиъш мышҳәабзазареи рзы азакәан ишыақәнаргыло ъкрақәак рыда.

Абарт азинқәеи ахақәитрақәеи рынагзара Еидшоу Амилатқәа Реиекаара ахықәкқәеи апринципқәеи иреамгылозароуп.

Ахәтач 30

Абри Адекларациае иану иарбан хәҭаҷзаалакгыы хаз игоу ҳәынҭқаррак, ма гәъдык ауаа, мамзаргыы хаҭала азәы абраkа зызбахә ҳәоу азинқәеи ахақәитрақәеи раљыхраз аусқәа рымдаљгара азин инатоушәа аилкаара иашам.